

המוסד לביטוח לאומי
הלשכה הרפואית
ירושלים, אדר תש"ע, מרץ 2010

**קוד אתי וכללי התנהגות
לרופאי הוועדות
הרפואיות**

ניגוד עניינים - נוהל

קוד אתי וכללי התנהגות לרופאים במוסד לביטוח לאומי

המוסד לביטוח לאומי כתאגיד ציבורי הפועל מכוח חוק, מחוייב בכללי התנהלות ראויה אל מול ציבור המבוטחים. כללים אלה מקיפים את כל תחומי פעילותו של המוסד לביטוח לאומי במגעיו השוטפים עם האוכלוסייה, ובכלל זאת גם בתחומים הנוגעים לעבודתם של רופאים במוסד.

מערכת ההוראות הפועלת כיום והנוגעת לפעילותם של הרופאים במוסד, מקיפה סוגיות מקצועיות וארגוניות רבות, אך היא אינה נותנת תשובות מלאות למצבים או לדילמות אתיות שונות, ולפיכך נתבקשה עבודה מיוחדת בתחום חשוב זה.

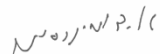
המסמך המונח לפניכם, מבטא עבודת חשיבה מעמיקה ויסודית באשר לקוד האתי ולכללי התנהגות בתחומים הרפואיים של עבודת המוסד. חשיבה זאת נערכה על ידי מנהלים ועובדים, בריכוזה של הלשכה הרפואית ובראשותו של ד"ר מריו סקולסקי.

מסמך זה מאגד בתוכו כללים להתנהלות הנדרשת מרופאים במוסד לביטוח לאומי, שנועדו להבטיח כי השירות שינתן על ידינו בתחומים אלה יהיה אתי, מקצועי ויעיל, ויש בו מסר ברור באשר למחויבות הערכית ולנכונותנו להתנהגות ראויה יותר.

אני רואה חשיבות מרובה בעבודה על פי קוד אתי ברור וידוע המתווה את הדרך המתאימה בעבודתנו. אימוץ הקוד וביצועו יביאו לשיפור תהליכי העבודה ולשיפור השירות לציבור, נושא המצוי בעדיפות גבוהה במיוחד.

תודתי לכל העושים במלאכה על שטרחו ועמלו בחשיבה, בכתיבה ובהוצאתו לאור של הקוד האתי, ובמיוחד לד"ר מריו סקולסקי, המנהל הרפואי ולעובדי הלשכה הרפואית.

בברכה,

אסתר דומיניסיני
המנהלת הכללית

ד"ר נכבד,

הנדון: קוד אתי וכללי התנהגות לרופאי הוועדות הרפואיות
ניגוד עניינים - נוהל

ברצוני להודות לך על השתתפותך בוועדות הרפואיות שלייד המוסד
לביטוח לאומי.

כחלק ממאמצנו לשיפור השירות למבוטח ולשיפור הוועדות הרפואיות
רצ"ב חוברת נהלים בנושא הנדון.

אחת לשנה נוציא נוהל מרענן.

אודה לך על קריאת החוברת בתשומת לב ועל שמירת העקרונות
המוצגים בה.

בברכה,

ד"ר מריו סקולסקי,
המנהל הרפואי.

קוד אתי וכללי התנהגות לרופאי הוועדות הרפואיות

"לכל בית שאליו אכנס, אבוא כדי לעזור לחולה, ואמנע מכל מעשה רע ומושחת, ובייחוד אמנע מניצול גופם של גברים או נשים, משועבדים או חופשיים. כל מה שאראה, או אשמע, הנוגע לחיי אדם, בטיפול בחולים או אף מחוץ לעבודתי, ואשר אין להשמיעו בחוץ, לא אגלה אותו, והוא ייחשב לי לסוד מקודש" (מתוך שבועת הרופאים- שבועת היפוקרטס).

הקוד האתי הוא המצפן המבטא אידיאל של ארגון, והוא מאפשר לחבריו להגדיר את ערכיהם ואת דרכי התנהגותם כך, שהוא ישמש להם מגדלור אשר יעזור להם לנווט את דרכם בצורה המיטבית, ומבלי לפגוע בציבור מקבלי השירות ובעצמם.

אחד מהקודים האתיים העתיקים ביותר הנה שבועת היפוקרטס אשר מכילה אוסף של ערכים וכללי התנהגות אשר פותחו בהתאם לתנאי התקופה, ואשר עדיין תקפים ומשמשים נר לרגלי הרופאים. יחד עם זאת, בחלוף השנים, ובשל המורכבויות שמזמנים לנו השינויים החברתיים, יש צורך בהשלמה ובעיבוי של כללי ההתנהגות של הרופאים הפועלים במוסד לביטוח לאומי.

השאלה כיצד להבטיח את זכויות הנבדק בוועדות רפואיות ציבוריות תוך שמירה על נורמות וסטנדרטים מקצועיים ניצבה כנר לרגלי הוועדה בבואה לגבש קוד אתי וכללי התנהגות בוועדות הרפואיות.

בוועדות רפואיות ציבוריות למיניהן חברים רופאים ומומחים שעושים שימוש בידע המקצועי שלהם על מנת לאבחן, למיין, ולקבוע כשירות, מוגבלות רפואית, ליקויים ופגמים של הנבדקים, את שיעור הנכות המתאים להם ואת ההשלכות התפקודיות שלהם.

מתוך ניסיון לנהל את פעילות הרופאים באופן הולם, ולשם יצירת סביבת עבודה חיובית והוגנת, נרתמנו לנסות ולנסח ערכים וכללי התנהגות מקצועית אשר יסייעו לרופאים לזהות את הדרך הנכונה, הישרה והחיובית במסגרת תפקידם ותפקודם, ומתוך מגמה להביאם לידי ביצועים והישגים מרביים.

כללי

- הרופא יפעל ללא משוא פנים תוך ראיית טובת המבוטח, ובכפוף לחוקים ולתקנות שמכוחם הוא פועל.
- הרופא יפעל תוך שמירה על כבוד המבוטח וזכויות הפרט שלו.
- הרופא לא יפלה בתוקף תפקידו בין מבוטח למשנהו מכל טעם שהוא, לרבות מטעמי גיל, מין, מוצא, לאום, דת, מעמד חברתי אישי או כלכלי, אמונה ודעה, או מכל סיבה אחרת.
- הרופא יקפיד על יושרה מקצועית, הגינות ויושר בכל מעשיו, ויעשה כמיטב יכולתו להנחיל ערכים אלה גם לעמיתיו.
- הרופא החבר בוועדה הרפואית יקבל החלטה מקצועית עצמאית ואובייקטיבית שאינה כפופה למרותו או לצרכיו של המוסד לביטוח לאומי או של כל גוף אחר.
- הרופא יתמיד בהתעדכנות מקצועית, בידע ובמיומנות מתוך מחויבות לחינוך רפואי עצמי.

כללי התנהגות בוועדה

- כדי למצות באופן מרבי את המפגש עם הנבדק, וכדי להבטיח שההתייחסות לכל ההיבטים הרלוונטיים לעבודה בוועדה תשתקף בפרוטוקול הדיון ותביא לידי ביטוי את איכות העבודה ואת המומחיות של הבודקים, זאת תוך עמידה באמות מידה של מבחן משפטי, יש להקפיד על הכללים שיפורטו להלן:
- הכללים המפורטים מטה באים למסד דפוסי עבודה שמטרתם מתן החלטות בוועדות הרפואיות מדרג ראשון ובוועדות הערר, זאת על מנת להבטיח כי בעת מתן ההחלטה הרפואית בוועדה תינתן תשומת הלב הראויה לכך שהצדק לא רק יעשה אלא גם יראה, ושהחלטה תהיה מהימנה ומבוססת רפואית, ולכן גם משפטית.
 - הכללים מתמקדים בהיבט טכני-מעשי ובהיבט מהותי, מתוך ידיעה שהחלטות הוועדה מחייבות נימוקים מפורטים המבססים את ההחלטה על עובדות ועל ידע מקצועי, הכול בהתאם לאמות המידה שנקבעו על ידי בתי המשפט.

1. הצגת הבודקים והמזכיר בפני הנבדק

רופא בוועדה, לרבות רופא מוסמך ונותן חוות דעת, יענוד תג זיהוי ויציג עצמו בפני התובע בשמו ובמקצועו. המזכיר יציג עצמו בשמו ובתפקידו כמזכיר.

2. בירור האם המבוטח קיבל חו"ד או טופל ע"י אחד הרופאים בוועדה

תובע יישאל על ידי המזכיר, או על ידי הרופא, בכל ועדה, אם טופל בעבר ע"י אחד הרופאים בוועדה, או שאחד הרופאים נתן חוות דעת בעניינו. הרופא שנתן חוות דעת בעבר פסול מלכהן כחבר בוועדה שדנה באותו מבוטח.

יש להקפיד למלא בפרוטוקול את התשובה שניתנה.

3. בירור קשרי עבודה

א. פוסק יפסול עצמו אם התובע המציא חוות דעת של מנהלו הישיר או רופא בכיר ממנו באותה מחלקה/יחידה.

ב. פוסק יפסול את עצמו אם הוא נמצא בקשרי עבודה עם בא כוחו של התובע.

ג. יש להקפיד למלא סעיפים אלו בפרוטוקול

4. פירוט המידע שעמד בפני הוועדה

יש להקפיד לרשום בפרוטוקול את המידע והמסמכים שעמדו לרשות הוועדה: מידע על אשפוזים וטיפולים, וכן פירוט המסמכים הרפואיים שהיו בפני הוועדה, כל אלו בציון מקור ותאריך.

במקרים שבהם לא נמצא במקום בעת הבדיקה מזכיר ישיבה, ימולאו פרטים אלה על ידי פקיד התביעות לפני העברת התיק לבדיקה.

יש להקפיד על פירוט מרבי של ההיסטוריה התעסוקתית של המבוטח.

5. תלונות הנבדק.

- יש לדאוג לרישום ברור ומפורט של תלונות התובע במקום המתאים לכך בדו"ח הוועדה.
- התובע יאשר בחתימתו שפירט את תלונותיו. אם התובע מסרב לחתום ולאשר שפירט את תלונותיו, או בשל הליקוי שממנו הוא סובל אין ביכולתו להבין, או לחתום על האמור, יאשרו הרופאים בחתימתם ששמעו את התלונות, ויציינו כי המבוטח סירב לחתום.

6. הסכמה לבדיקה.

בדיקה גופנית בוועדה רפואית טעונה הסכמה של התובע.
במקרה של סירוב התובע לבדיקה, יש לציין בפרוטוקול סעיף שבו יירשם כי התובע סירב להיבדק ולשתף פעולה עם הוועדה (בציון הנימוק שנתן התובע).

7. רישום הפרוטוקול.

רישום הפרוטוקול ייעשה בכתב יד ברור, ויחתם בצד חתימתו של הרופא בחותמת של הרופא שבה יצוין שמו, מקצועו ומספר רישיונו.
אין להוסיף בפרוטוקול שום פרט או שינוי כלשהו לאחר החתימה, פרט לטעויות סופר או פליטות קולמוס.
יש לחתום על הפרוטוקול רק אחרי שהוא מולא על כל פרטיו.

8. בדיקות רפואיות בוועדה.

- הבדיקה הרפואית תיערך באווירה נינוחה, וההתייחסות כלפי הנבדקים תהיה עניינית ומכובדת.
- הבודקים יסבירו לנבדק מראש (במידה שהדבר ניתן), מהם שלבי הבדיקה שעליו לעבור.
- אם התובע המופיע בפני הרופא מעלה תלונה בפעם הראשונה ואין לו על כך תיעוד רפואי, על הרופא להודיע לו כי לא ידון בתלונתו במסגרת ועדה זו. כמו כן יודיע לו כי עומדת בפניו האפשרות להגיש תביעה חדשה בעילה חדשה, או תביעה להחמרת מצב, כאשר ימצאו בידי המסמכים הרפואיים המתאימים, או האפשרות לערער על החלטת הוועדה.
- עצירת דיון- בקשה לחומר רפואי/בדיקות רפואיות/חוות דעת מקצועית – על הרופא לנמק היטב את בקשתו ולדרוש חומר זה רק אם הוא נדרש והכרחי לשם קבלת החלטה עניינית לשם קביעת הנכות. (המוסד אינו הגוף האמון על הטיפול הרפואי במבוטח)
- כאשר אין צורך בבדיקה פיזית, יסביר הרופא לתובע כי עיין במסמכים ואין צורך בבדיקה פיזית. זאת, כדי שהתובע ישתכנע כי הוועדה התייחסה באופן רציני לתלונותיו.
- הבדיקה תתבצע מאחורי פרגוד מפריד שמוצב בחדר הוועדה.

9. נימוק ההחלטה:

- יש להתייחס ולנמק החלטה לגבי כל תלונה של התובע.
- פרוטוקול החלטות הוועדה הרפואית על תוצאותיה יהיה מנוסח בצורה בהירה, מתומצתת ומנומקת, במבנה בו יוצגו:
 - א. עובדות ואבחנות שהופיעו בעת הבדיקה הרפואית,
 - ב. ניתוח העובדות,
 - ג. ומסקנות שצריכות להתייחס לכל החומר שהופיע במהלך הבדיקה, כולל/ ובפרט התייחסות לעובדות ו/או מידע שהביא הנבדק והנלווה אליו/או מיופה כוחו.
- הוועדה בדרג הראשון תציין אילו מסמכים לא היו רלוונטיים להחלטה לדעתה, ואלו מסמכים אינם משקפים לדעתה את המצב הנכון.
- במידה וקיימת חוות דעת נגדית של רופא מטעם המערער או חומר רפואי / עובדתי אחר, והוועדה אינה מסכימה עם העובדות או המסקנות, יש לציין זאת תוך הסבר ונימוק מדוע אין לקבלה. כך ישוכנע בית המשפט / בית הדין כי הטענות לדחיית הערר נשקלו למול חוות הדעת הנגדית, וכי נעשה ניסיון להתמודד עם חוות דעת נגדית זו.

כללי התנהגות בוועדה

- יש להקפיד על הגעה בזמן לכינוס הוועדה, לרבות הקדשת זמן לעיון בתיקים לפני כינוס הוועדה.
- אין לשוחח בטלפון בשעת כינוס הוועדה (לא בטלפון נייד ולא בטלפון רגיל). על הרופאים ומזכירי הוועדות לכבות את הטלפונים הניידים לפני תחילת כינוס הוועדה.
- רופא כונן מתבקש למצוא סידור מתאים לשעת כינוס הוועדה, כדי שלא יוטרד במהלך קיום הוועדה הרפואית.
- אין לאכול בשעת קיום הוועדה. ניתן לעשות הפסקה בין ועדה לוועדה, על פי הצורך.
- אין לנהל שיחות חולין בזמן קיום הוועדה.
- יש להקפיד על צורת ישיבה נאותה, המכבדת הן את חברי הוועדה והן את המבוטח.
- יש לנהוג באדיבות כלפי התובע ולאפשר לו להעלות טיעונו.
- יש להקפיד על משך זמן הביצוע של הוועדה.
- אין לשכוח שלרופא הוועדה יש סמכות מעין שיפוטית. עליו להתנהג בהתאם, ולהימנע מוויכוחים מיותרים עם התובע או עם בא כוחו.
- בסמכות הפוסק לבקש מעורך הדין שלו להגיש את טיעונו בכתב מפאת קוצר זמן.
- בסמכות הפוסק להוציא מהחדר את המלווה של התובע או את בא כוחו, אם הוא סבור שהוא מפריע למהלך התקין של הוועדה. יש להכניס מזכר לתיק המנמק את סיבת ההוצאה.

כשירות למילוי תפקיד

- רופא שאינו כשיר מקצועית מבחינה רפואית, יימנע ממתן שירותים המתחייבים מתפקידו. רופא בלתי כשיר, לרבות רופא החולה במחלה מידבקת, יפנה ללשכה הרפואית במוסד לקביעת מגבלות תפקודו ואופן המשך מילוי תפקידו.
- הרופא ידווח ללשכה הרפואית במוסד על רופא בלתי כשיר אם לדעתו המשך עבודתו עלול לפגוע בשיקול דעתו בקבלת החלטות, והוא מהווה סכנה לבריאות הציבור. זאת לאחר שהודיע על כך, מראש, לרופא הבלתי כשיר.
- רופא המזהה התנהגות בלתי נאותה מבחינה אתית או מקצועית אצל חברו למקצוע יתריע על כך בפניו, ובמידת הצורך ידווח על כך לגורם המוסמך במוסד.
- הרופא יודיע ללשכה הרפואית במוסד אם הוא נמצא אשם בעבירה פלילית או משמעתית הקשורה לעיסוקו ברפואה, בין שנעברה בארץ ובין בחו"ל.
- רופא שהושעה ע"י ארגון או מוסד רפואי, או שהוטלו הגבלות על עיסוקו ברפואה, יודיע על כך ללשכה הרפואית במוסד.
- הרופא רשאי להפסיק טיפול בעניין של מבוטח אם נחשף לאלומות מילולית או פיזית מצידו, או מצד בני משפחתו, או מצד מי מטעם.

שמירה על סודיות רפואית

- הרופא ישמור על צנעת הפרט של המבוטח ועל הסודיות הרפואית שלו. חובת הסודיות לא תפוג גם לאחר מות המבוטח, ותחייב את הרופא.
- הרופא לא ימסור פרטים רפואיים של המבוטח לאדם או לגוף אחר, אלא אם יתבקש לעשות זאת ע"י המבוטח, או על פי חובה המוטלת עליו בחוק.
- הרופא ימסור מידע רפואי על המבוטח לצורך המשך טיפול רפואי על ידי מטפל אחר תוך יידוע המבוטח (אלא אם מסירת המידע למבוטח עלולה להזיק לבריאותו, שאז יעשה הדבר באישור ועדת האתיקה של הלשכה הרפואית).

איסור קבלת תרומה או טובת הנאה

- הרופא לא יפר את אמון המבוטח ולא ינצל אותו לרעה מבחינה פיזית, נפשית, כלכלית או אחרת. הסכמת המבוטח לא תגרע מאחריות הרופא.
- הרופא לא ינצל, בכל צורה שהיא, את מעמדו ותפקידו על מנת להשפיע על המבוטח להעניק לו מתנה, תרומה או כל טובת הנאה שהיא.

יחסו של הרופא לעמיתיו

- הרופא ינהג בכבוד ובחברות בעמיתיו למקצוע.
- הרופא יביע את דעתו בדבר החלטות רפואיות שניתנו ע"י עמית למקצוע **בלשון עניינית, צנועה ומאופקת שנסמכת על מידע רפואי ועובדתי**. במידה שישנם חילוקי דעות - הבירור ייעשה על ידי גורם רפואי מקצועי ממונה.
- רופא הפועל בצוות יהיה אחראי להתנהגותו המקצועית ולחלקו האישי בהחלטות המתקבלות בצוות ביחס למבוטח.
- הרופא יכבד את כישוריהם ואת ניסיונם של עמיתיו לצוות, ויהיה נכון לקבל מהם עצה, ביקורת או תלונה עניינית.

ניגוד עניינים – נוהל

כללי

1. הימנעות ממצב של ניגוד עניינים נמנית עם עקרונות יסוד כגון תום לב, יושר ויושרה. שומה עלינו כמוסד ציבורי (וכמובן על כל הרופאים העובדים במוסד מחד, ועל הפוסקים הרפואיים מאידך), לשמור ולאכוף את קיומו, להבטיח את פעילותם התקינה של המוסד והוועדות הרפואיות ולשמור על אמון הציבור בהם.
2. בית המשפט תחם את תחולת הכלל בדבר מניעת ניגוד עניינים והתווה את גבולותיו. כך הורה כי תחולת הכלל אינה מוגבלת לניגוד עניינים בין אינטרס שלטוני לאינטרס אישי, אלא משתרעת גם על מצב שבו עובד ציבור מופקד על שני אינטרסים שלטוניים.
3. מטרתו של הכלל הנה למנוע את הרע בטרם יארע, ולכן אין צורך להוכיח קיומו של ניגוד עניינים בפועל, אלא די בכך שקיים חשש אובייקטיבי לניגוד עניינים. לכן מחובתנו להתייחס לעניין ניגוד העניינים בהתייחסות יתירה ובכובד ראש.
4. ככלל, ככל שניגוד העניינים בין תפקידו של הרופא בוועדות לבין תפקידו בקהילה הוא תמידי ובתחום נרחב ומרכזי, הרי שאין מנוס מלפסול את המועמד מלשמש חבר בוועדה באותו תחום בו קיים ניגוד העניינים. אולם פתרון זה עשוי להרחיק אנשים ראויים ומוכשרים מתפקידים שאותם הם מתאימים למלא, ועל כן יש ליישם את הכלל בצורה זהירה ואחראית.
5. במקרים שבהם ניתן לעשות זאת, יש לערוך עם המועמד הסדר למניעת ניגוד עניינים אשר במסגרתו יושתו עליו מגבלות שימנעו את ניגוד העניינים, וזאת מבלי לפגוע בפעילות השוטפת והתקינה של המוסד לביטוח לאומי.
6. עם זאת יודגש כי בנושא ניגוד עניינים ניתנת חשיבות מיוחדת למראית פני הדברים. חשוב להבהיר שפסילת אדם מלשמש כגורם מייצע, או מלעסוק בתחום מסוים אשר נמצא כי הוא נגוע בעניינו בניגוד עניינים, אין בה משום הטלת דופי אישי באותו אדם כלל.

מטרות החוזר:

1. מניעת חשש מפני ניגוד העניינים במילוי תפקידם של רופאים בוועדות הרפואיות.
2. הסדרת שמירת סודיות המידע, לרבות בתחומי צנעת הפרט והסודיות הרפואית, אליו נחשפים גורמים אלה לצורך מילוי תפקידם זה.

הגדרות

"רופא מוסד" - רופאי סניף בתחום נכות כללית ונפגעי עבודה שמועסקים בתקן או באמצעות חוזה, והוסמכו ע"י המנהלת הכללית כרופאים מוסמכים. רופאים אלה אמונים על הכנת תיק לוועדה, ייעוץ לפקידי הסניפים, ניהול העניינים הרפואיים של הסניף, בקרת תקינות לאחר ועדה לנפגעי עבודה, הדרכת רופאים מוסמכים ונותני חוות דעת (להלן חו"ד).

רופאים הפעילים בתחום נפגעי עבודה:

<p>רופא שקיבל כתב מינוי חתום על ידי המנהל הכללי של המוסד המסמך אותו לטפל בתביעות של נפגעי עבודה ושל נפגעי איבה. הרופא מוסמך לתת ייעוץ רפואי לפקידי התביעות ולכל גורם אחר במוסד על מנת לסייע להם בקבלת החלטה מבוססת בתביעה.</p>	<p><u>”רופא מוסמך”:</u> <u>(רופא מוסד)</u></p>
<p>יועץ רפואי (נותן חוות דעת) הוא רופא מומחה הנותן חוות דעת בתחום מומחיותו לעניין קשר סיבתי בין הפגיעה לנזק, או למחלה, כפי שהם נטענים ע”י התובע.</p>	<p><u>נותן חוות דעת לעניין הקשר הסיבתי</u></p>
<p>רופא אשר שמו כלול ברשימת פוסקים רפואיים שקבע שר הרווחה ושפורסמה ברשומות. (תקנה 1 לתקנות בדבר קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה). תפקידו קביעת דרגת נכות רפואית למבוטח.</p>	<p><u>פוסק רפואי</u></p>
<p>רופא אשר שמו כלול ברשימת חברי ועדות רפואיות לעררים שקבע שרהרווחה ושפורסמה ברשומות. הן בערר על החלטת הפוסק/ים הרפואיים בדרג הראשון.</p>	<p><u>חבר ועדה רפואית לערעורים</u></p>
<p>לצורך קביעת דרגת נכות רפואית, רשאי רופא מוסמך ו/או ועדה רפואית לבקש חוות דעת של יועץ רפואי אשר יגיש את חוות דעתו על סמך בדיקות, או מסמכים רפואיים, של הנפגע.</p>	<p><u>רופא נותן חו”ד לוועדה רפואית</u></p>

רופאים הפעילים בתחום נכות כללית:

<p>רופא שקיבל כתב מינוי חתום על ידי המנהל הכללי של המוסד שמסמך אותו לטפל בתביעות של נכות כללית. הרופא מוסמך לקבוע אחוזי נכות רפואיים ולחוות דעתו על הכושר.</p>	<p>“רופא מוסמך”¹:</p>
<p>רופא מומחה הנותן חוות דעת לרופא בעניין אחוז הנכות הרפואית, ומחווה את דעתו על הכושר הנובע מהליקוי הספציפי שבתחום מומחיותו.</p>	<p>נותן חוות דעת</p>
<p>רופא אשר שמו כלול ברשימת חברי ועדות לעררים שקבע שר הרווחה ושפורסמה ברשומות. דן בערר על החלטת הרופא המוסמך בנכות כללית.</p>	<p>חבר ועדה רפואית לעררים²</p>
<p>רופא אשר שמו כלול ברשימת חברי ועדות לעררים שקבע שר הרווחה ושפורסמה ברשומות. דן בערר על החלטת פקיד התביעות בעניין הכושר.</p>	<p>חבר ועדה לעררים</p>
<p>רופא מומחה הנותן חוות דעת לוועדה רפואית לעררים בעניין אחוזי הנכות הרפואית ומחווה דעתו לעניין הכושר הנובע מהליקוי הספציפי שבתחום מומחיותו.</p>	<p>נותן חוות דעת לוועדה רפואית לעררים.</p>

הערה:

לצורך החוזר הזה מתייחס “רופא מוסמך בנכות כללית” לרופא מוסמך בגמלאות נכות כללית, שירותים מיוחדים, ילד נכה, הבטחת הכנסה ושמירת הריון.

חבר ועדה רפואית לעררים בנכות כללית מתייחס לחבר ועדות רפואיות לעררים, חבר ועדה לעררים, חבר ועדת ערר לשירותים מיוחדים, חבר ועדת ערר ילד נכה וחבר ועדת עררים סיעוד.

¹ לעניינו ברופא מוסמך כלולות האוכלוסיות של רופא מוסמך בתחום ילד נכה ושירותים מיוחדים.

² לעניינו בחתייחסות לחברי ועדות רפואיות לעררים בכללות האוכלוסיות של חברי ועדות ערר בסיעוד, ילד נכה, שירותים מיוחדים (תקנה 5 לתקנות ביטוח נכות-ועדות עררים לשירותים מיוחדים וילד נכה).

ניגוד עניינים בביצוע תפקידים שונים במקביל במוסד ובוועדות הרפואיות

העיקרון המנחה בפרק זה הוא שרופא שהוסמך ע"י המוסד (מנהל כללי או מנהל רפואי) לא יכול למלא באותה עת תפקיד שיש לו מינוי על פי חוק של שר הרווחה והשירותים החברתיים.

ניגוד עניינים בין "גמלאות העל" – גמלאות נכות וגמלאות נפגעי עבודה :

נפגעי עבודה	נכות כללית	רופא מוסמך	נותן חו"ד בעניין הקשר הסיבתי (ד"פ)	פוסק רפואי	חבר ועדה לעררים	נותן חו"ד לוועדה רפואית לערעורים
רופא מוסמך	רופא מוסמך	מותר	מותר	אסור	אסור	אסור
נותן חו"ד לרופא מוסמך	נותן חו"ד לרופא מוסמך	מותר	מותר	אסור	אסור	אסור
חבר ועדה רפואית לעררים	חבר ועדה רפואית לעררים	אסור	אסור	מותר	מותר	מותר
נותן חו"ד לוועדה רפואית לעררים	נותן חו"ד לוועדה רפואית לעררים	אסור	אסור	מותר	מותר	מותר

ניגוד עניינים בתוך נכות:

נותן חו"ד לוועדה רפואית לעדרים	חבר ועדת נכות לעדרים	חבר ועדה רפואית לעדרים	נותן חו"ד לרופא מוסמך	רופא מוסמך	
אסור	אסור	אסור	מותר		רופא מוסמך
אסור ³	אסור	אסור		מותר	נותן חו"ד לרופא מוסמך
מותר	מותר		אסור	אסור	חבר ועדה רפואית לעדרים
מותר		מותר	אסור	אסור	חבר ועדת נכות לעדרים
	מותר	מותר	אסור	אסור	נותן חו"ד לוועדה רפואית לעדרים

³ ככלל אין זה ראוי שנותן חו"ד לרופא מוסמך ייתן חו"ד לעדרים. בשל הקשיים בסניפים לאתר רופאים ובשל הרצון לזרז את הטיפול בתיקים התקבלה כריגה החלטה לאפשר את ניגוד עניינים במסגרת חריגים.

ניגודי עניינים בתוך גמלאות נפגעי עבודה:

נפגעי עבודה	רופא מוסמך	נותן חו"ד בעניין הקשר הסיבתי (ד"פ)	פוסק רפואי	חבר ועדה לערעורים	נותן חו"ד לוועדה לערעורים
רופא מוסמך		מותר	אסור	אסור	אסור
נותן חו"ד בעניין הקשר הסיבתי (ד"פ)	מותר		אסור	אסור	אסור
פוסק רפואי	אסור	אסור		אסור	אסור ⁴
חבר ועדה רפואית לערעורים	אסור	אסור	אסור		מותר
נותן חו"ד לוועדה	אסור	אסור	מותר	אסור	אסור ⁵
נותן חו"ד לוועדת ערר	אסור	אסור	אסור	מותר	אסור

⁴ במקרים חריגים, וכשאין בנמצא חבר ועדה רפואית בתחום המומחיות המבוקש, פוסק יכול לשמש כנותן חוות דעת לוועדה לערעורים ובתנאי שהוא מנהל מחלקה בבית חולים. במקרה ההפוך, חבר ועדה רפואית לערר לא יכול לשמש כפוסק או כנותן חו"ד דרג ראשון.
⁵ ראה הערה קודמת.

עקרונות נוספים:

- לרופא מוסמך שמנתב תיקים בסניפים (במסגרת שעות ייעוץ או במסגרת עבודתו בתקן) אסור בהחלט להפנות תיקים לטיפולו במסגרת הוועדות הרפואיות שהוא מבצע.
- אין מניעה שרופא שעות ייעוץ יהיה חבר בוועדות נכות כללית (כנותן חוות דעת או כרופא מוסמך) וזאת בתנאי שמילא את כל שעות הייעוץ שלו בסניף. עדיף שאת החברות בוועדות ימלא בסניף אחר.

תקופת צינון

- תקופת הצינון קשורה למעברים בין תפקידים שונים שחל איסור למלאם בעת ובעונה אחת: מעבר מרופא מוסמך/נותן חוות דעת לחבר ועדות ערר, מעבר מרופא מוסמך לפוסק רפואי, ומפוסק רפואי בנפגעי עבודה לחבר ועדות ערר בנפגעי עבודה. תקופת צינון נועדה כדי לנתק את ההשפעה שהייתה לאדם בתפקידו הקודם. במקרים המצוינים אין השפעה של התפקיד הקודם על ההתנהלות של הרופא בתפקידו החדש. חיוב בתקופת צינון ללא שיש בה צורך מוחלט, עלולה לגרום לעיכובים בתהליך הטיפול בתביעה בשל מחסור ברופאים מתאימים. עקב כך, אין צורך בתקופת צינון במעברים בין התפקידים שהוגדרו לעיל.
- רופא שממתין למינוי מהשר, ושימש קודם לכן בתפקיד אחר בוועדות, יוכל להמשיך ולמלא את תפקידו עד לקבלת המינוי החדש.
- חיוב בתקופת צינון לרופא בתקן שפרש, ורוצה לעבוד בשעות ייעוץ, או בוועדות, בהתאם להוראות התקשיר.
- יחד עם האמור לעיל, רופא שמונה לתפקיד חדש לא יוכל לטפל בתיקים שטיפל במסגרת תפקידו הקודם.

מתן חוות דעת פרטית

רופאים בכירים רבים ובעלי שם בתחומם נותנים חוות דעת פרטיות. אנו ערים לחשיבותה של מניעת ניגוד אינטרסים בתחום זה. כמובן רצוי שלא יהיו פוסקים בוועדות הרפואיות של המוסד אשר יעסקו בו זמנית במתן חוות דעת רפואיות, בעיקר במסגרת הרפואה הפרטית.

יחד עם זאת, איסור על מתן חוות דעת פרטית לחברי הוועדות עלול לגרום לבעיה חמורה ולחוסר ברופאי ועדות, ובעיקר רופאים שנחשבים למומחים בתחומם.

למרות שמדובר בהחלטה חשובה וקשה שכרוכה במדיניות מוסדית, במצב העניינים הקיים כיום הוועדה סבורה שזהו הרע במיעוטו.

- רופאי המוסד בתקן ובחווה ייעוץ מנועים מלתת חוות דעת פרטית. המקרים היחידים שיוצאים מהכלל הם מתן חוות דעת לבית דין משמעתי ולבית משפט, על פי ההוראות בתקשי"ר והנחיות הלשכה הרפואית.

- רופאים מוסמכים ונותני חוות דעת בתביעות נכות כללית בדרג הראשון מנועים מלתת חוות דעת לבתי הדין לעבודה.

- על רופא הוועדות⁶ לסרב לתת חוות דעת פרטיות למבוטחים אשר נבדקו על ידו במסגרת הוועדות של ביטוח לאומי. וזאת, לפרק זמן של לפחות שנתיים מאז התקיימה הוועדה הרפואית.

- על רופא הוועדות חל איסור לתת חוות דעת פרטית כאשר ידוע לו שחוות דעת זו מיועדת להגיע לביטוח לאומי.

- מומלץ כי רופא הוועדות יברר את מטרת חוות הדעת ולמי היא מיועדת, בטרם יחווה דעתו. זאת, במטרה להימנע מחשש לניגוד עניינים.

- בכל מקרה, רופא בוועדה לא ידון בוועדה בעניינו של אותו מבוטח אשר לו נתן הרופא חוות דעת פרטית.

- רופא לא יפנה את המבוטח לבדיקה במכון שלו (אם יש בבעלותו מכון כזה) או במכון בו הוא עובד.

⁶ ההגדרה רופא הוועדות כוללת את האוכלוסיות הבאות: רופא מוסמך לנכות כללית, נותן חו"ד לנכות כללית ודמי פגיעה, פוסק רפואי, חבר ועדות ערר בנכות כללית, נפגעי עבודה וטיעוד. ההגדרה האמורה היא לעניין סעיף זה הן במתן חו"ד פרטיות

כללים לפסילת הרופא מלכהן כחבר בוועדה רפואית

(פוסק/רופא מוסמך/נותן חוות דעת /חבר ועדה רפואית לעררים בכל הגמלאות).

יש לשמור על איזון מסוים בכדי למנוע ניגוד עניינים, ומאיך להימנע מפסילת פוסקים במידה מוגזמת, משום שהדבר עלול להביא לעלייה משמעותית במספר עצירות דיונים, ובכך להקשות מאוד על טיפול בתביעות, ובייחוד בתחומים בהם יש חוסר ברופאים, וכן בפריפריה.

המצבים שבהם על הפוסק לפסול את עצמו מלכהן בוועדה רפואית הם כדלהלן:

- היכרות בין הנבדק לפוסק – כאשר קיימת קירבה משפחתית או היכרות אישית.
- הפוסק, או הרופא המוסמך, הוא הרופא המטפל של הנבדק.
- הרופא מנוע מלקבוע אחוזי נכות רפואיים למבוטח שלו הוא נתן בעבר חוות דעת פרטית.
- רופא מנוע מלדון בתיק בו קיימת חוות דעת שניתנה ע"י מנהלו הישיר.
- הפוסק, או הרופא המוסמך, נתן לנבדק חוות דעת או אישורים רפואיים.
- לפוסק, או לרופא המוסמך, יש קשרי עבודה או קשרים כלכליים עם הנבדק, או שמתקיימים קשרים כאלה בינו לבין רופא שנתן חוות דעת בעניינו של הנבדק.
- לפוסק או לרופא המוסמך יש קשר עסקי ו/או כלכלי עם עו"ד שמייצג את המבוטח. השאלה תוכנס לפרוטוקול הוועדה.

יישום החוזר בדבר מניעת ניגוד עניינים

רופאי הוועדות ימלאו את "טופס הצהרה על סודיות והיעדר ניגוד עניינים" (נספח 1) וכן "שאלון לאיתור חשש לניגוד עניינים" (נספח 2) בטרם יתחילו את עבודתם בוועדות. בשאלון לאיתור חשש לניגוד עניינים ייאספו כל הנתונים הרלוונטיים לגבי ענייניו האחרים של הרופא אשר עלולים להעמידו במצב של ניגוד עניינים.

הטפסים והשאלונים אשר מולאו, ייבחנו על ידי הלשכה הרפואית והלשכה המשפטית.

במקרה שעולה חשש לניגוד עניינים, והמנהל הרפואי סבור כי יש חשיבות מקצועית ממשית למינויו של הרופא, וביכולתו להוכיח כי מדובר במומחה שהוא הכרחי ושלא קיימות חלופות ראויות למינוי בדמות מומחה אחר בעל שיעור קומה שאינו מצוי בניגוד עניינים, יקיים המנהל הרפואי התייעצות בוועדה לניגוד עניינים (ראה להלן) ויינקט אחד מהצעדים הבאים כדלקמן:

1. נקבע שאין חשש לניגוד עניינים – יאושר המינוי/קבלת חוות הדעת.
2. נקבע כי יש חשש לניגוד עניינים, יוחלט אחד מאלה :
 - 2.1 לא למנות את הרופא כחבר בוועדות או כיועץ רפואי.
 - 2.2 לאשר את המינוי, או לקבל את חוות הדעת, תוך הצבת תנאים או מגבלות ככל שנדרש. התנאים או המגבלות ייקבעו בהתייעצות עם הלשכה המשפטית ועם אגף ביקורת פנים, תוך יידוע כל הגורמים הרלבנטיים בדבר הנסיבות שבגינן מתעורר החשש לניגוד עניינים.

ועדה לניגוד עניינים

לצורך יישום החוזר והנהלים שנקבעו, תוקם ועדה לניגוד עניינים שתתכנס מעת לעת. הוועדה תורכב מנציגים מהלשכה הרפואית, המשפטית וביקורת פנים. לכל ישיבת ועדה יוזמן נציג מהאגף הרלוונטי (נכות כללית, נפגעי עבודה, והכול על פי המקרה).

פסילת האפשרות להתקשרות עם הרופא תיעשה רק לאחר שתינתן לו הזדמנות להתייחס לחששות לניגוד עניינים שהועלו, ולטעון את טענותיו.

נספח 1: טופס הצהרה על סודיות והיעדר ניגוד עניינים

אני הח"מ _____ נושא ת.ז מס' _____

התבקשתי על ידי שר הרווחה

- להשתתף כחבר בוועדה _____ ולאור זאת נדרשתי לחתום על טופס הצהרה על סודיות והיעדר ניגוד עניינים זה, כתנאי למינויי כחבר בוועדה. הנני מתחייב בזאת כדלקמן;
1. לשמור בסודיות מלאה ומוחלטת כל מידע שנמסר לי לצורך עבודתי כחבר ועדה בלבד, והוא לא ניתן לשם פרסום בכל צורה שהיא ו /או לשם כל שימוש ו /או לשם כל מטרה אחרת על ידי או על ידי צד שלישי כלשהו. מידע זה עשוי להיות תכנית, חומר, מסמך עיוני, מדעי או מעשי, בין בכתב ובין בע"פ. מבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל, הריני מתחייב שלא למסור, להעביר, לגלות או לפרסם בכל צורה שהיא, במישרין או בעקיפין, במעשה או במחדל, כל מידע סודי אשר יגיע לידיי, וזאת ללא הגבלת זמן.
 2. הריני מתחייב לפעול כמיטב יכולתי להכנת חוות הדעת, ולהקדיש לשם כך את הזמן הדרוש.
 3. לכתב התחייבות זה מצורף שאלון בדבר ניגוד עניינים שמולא על ידי. אני מצהיר כי הפרטים וכל המידע שמסרתי בשאלון זה בקשר לעצמי, לקרוביי ולמקורביי, הם מלאים, נכונים ואמיתיים.
 4. מעבר לפרטים שמסרתי בשאלון, לא ידוע לי על כל תפקיד, עיסוק, כהונה או עניין אחר, שלי או של קרוביי, שעלול לגרום לי להימצא במצב של חשש לניגוד עניינים.
 5. בהקשר זה הובאו לתשומת ליבי הוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א 1981 – ואני מתחייב לשמור על המידע בסודיות מוחלטת ולא לגלותו לאף גורם שלישי, זולת בהוראת בית משפט או כל צו שיפוטי אחר.
 6. הריני מתחייב להודיע ללשכה הרפואית על כל שינוי או אינטרס או זיקה אשר עלול להשפיע על עבודתי בוועדות.
- ובאתי על החתום:

חתימה

שם ומשפחה

תאריך

אל: ד"ר _____

הנדון: שאלון לאיתור חשש לניגוד עניינים.

על פי הרישומים שבידנו הנך מועמד לכהן כרופא בוועדות בתפקיד:

- נותן חוות דעת / רופא מוסמך בנכות כללית.
- נותן חוות דעת לעניין הקשר הסיבתי.
- פוסק רפואי בנפגעי עבודה.
- חבר ועדה רפואית לעררים בנכות כללית/ילד נכה/שירותים מיוחדים.
- חבר ועדה רפואית לעררים בנפגעי עבודה.

אודה על מילוי השאלון במלואו ובתשומת לב רבה.

בברכה,

ד"ר מריו סקולסקי,

המנהל הרפואי.

שאלון לאיתור חשש לניגוד עניינים

1. פרטים אישיים

מספר זהות (9 ספרות):	שם משפחה:	שם פרטי:	תאריך לידה:
כתובת פרטית:	דוא"ל:	מספר טלפון:	מספר טלפון נייד:

2. תפקידים ועיסוקים

בסעיף זה יש לרשום בפירוט תפקידים ועיסוקים קודמים בארבע השנים האחרונות (לרבות כשכיר, עצמאי, כנושא משרה בתאגיד, קבלן, כיועץ וכד').

יש להתייחס גם לתפקיד בתאגידים מכל סוג (חברה, שותפות, עמותה וכיו"ב), וכן לתפקידים בשכר, בהתנדבות (יש לציין במפורש לגבי תפקידים בהתנדבות), ולתפקידים ציבוריים.

שם המעסיק	תחומי הפעילות של המעסיק	כתובת המעסיק
התפקיד ותחומי אחריות		תאריכי העסקה
שם המעסיק	תחומי הפעילות של המעסיק	כתובת המעסיק
התפקיד ותחומי אחריות		תאריכי העסקה
שם המעסיק	תחומי הפעילות של המעסיק	כתובת המעסיק
התפקיד ותחומי אחריות		תאריכי העסקה
שם המעסיק	תחומי הפעילות של המעסיק	כתובת המעסיק
התפקיד ותחומי אחריות		תאריכי העסקה

3. זיקה למוסד לביטוח לאומי

האם יש לך קשר אישי, עסקי, או אחר, או שהנך בן משפחה (בן זוג, אח, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג או בן זוגו של כל אחד מאלה), של עובד המוסד לביטוח לאומי? (נא להקיף בעיגול) יש / אין

אם כן - נא לפרט:

4. הליכים משפטיים ומשמעתיים

- 4.1 האם יש לך הרשעות בפלילים אשר טרם חלפה תקופת ההתיישנות לגביהן? **אם יש, נא פרטי בדף נפרד, וצרף/י תצלום של הכרעת הדין ושל גזר הדין.** יש / אין
- 4.2 האם הוטל עליך לשלם כופר כסף בגין עבירה כלשהי? **אם כן- נא פרטי בדף נפרד וצרף/י תעודות על כך.** כן / לא
- 4.3 האם יש כתבי אישום תלויים ועומדים נגדך בעת מילוי שאלון זה? **אם כן- פרטי בדף נפרד.** יש / אין
- 4.4 האם נחקרת ע"י המשטרה או רשות אחרת תחת אזהרה, במסגרת תיק התלוי ועומד בפני המשטרה או הרשות החוקרת? **אם כן - פרטי בדף נפרד.** כן / לא
- 4.5 נא התייחס גם להליך משמעתי בהתאם לאמור בסעיפים 4.1 עד 4.4 בשינויים המחויבים. **פרטי בדף נפרד.**

5. זיקות לשר הממנה

בסעיף זה "שר" – שר הרווחה.

"זיקה פוליטית" - לרבות השתתפות ברשימה מפלגתית לכנסת או לרשות מקומית, השתתפות בבחירות מקדימות, מועצת סניף מפלגה, ועידת מפלגה או מוסד אחר, גם אם לא נבחרת.

יש

אם יש זיקה או קשר, נא לפרט. אם אין זיקה נא לסמן "אין".

אין

[זיקה או קשר עסקי, אישי או פוליטי כלשהו לשר (לרבות קירבה משפחתית), בהווה או בעבר, לרבות זיקה של קרוב משפחה מדרגה ראשונה (בן זוג, ילד, הורה, או אח) של המועמד (אם הזיקה התקיימה בעבר- נא לציין מתי נפסקה)].

6. הצהרה בדבר ניגוד עניינים

אני הח"מ מצהיר בזאת כי:

1. כל המידע והפרטים שמסרתי בשאלון זה בקשר לעצמי, לקרובי ולמקורביי, הם מלאים, נכונים ואמיתיים;
2. כל המידע והפרטים שמסרתי בשאלון זה, בקשר לעצמי לקרובי ולמקורביי, הם מידיעה אישית, אלא אם כן נאמר במפורש כי ההצהרה היא למיטב הידיעה, וזאת במקרה בו הפרטים אינם ידועים לי במלואם ו/ או בחלקם ו/ או אינם ידועים לי מידיעה אישית;
3. מעבר לפרטים שמסרתי בשאלון זה לא ידוע לי על כל עניין אחר שעלול לגרום לי להימצא במצב של חשש לניגוד עניינים.
4. אני מתחייב להימנע מלטפל בכל עניין שעלול לגרום לי להימצא במצב של חשש לניגוד עניינים במילוי התפקיד, עד לקבלת הנחייתו של היועץ המשפטי של המשרד בנושא;
5. אני מתחייב כי במקרה שיחולו שינויים בתוכן הצהרותיי בשאלון או יתעוררו, במהלך הדברים הרגיל, סוגיות שלא נצפו מראש אשר עשויות להעמיד אותי במצב של חשש לניגוד עניינים, איוועץ במרכז הוועדה/ מזמין חוות הדעת, אמסור לו את המידע הרלבנטי בכתב, ואפעל לפי הנחיותיו;

אני מוסיף ומצהיר כי היה ויתברר לי במהלך עבודתי כי נוצר מצב של ניגוד עניינים במילוי תפקידי שאותו אני עתיד למלא, כאמור, כלפי אדם שבענייניו אתבקש לחוות את דעתי, אודיע על כך מיד למוסד לביטוח לאומי, ואמנע מלטפל בענייניו.

תצהיר המועמד

אני החתום מטה _____ נושא תעודת זהות מס' _____ לאחר שהוזהרתי כי עליי לומר את האמת וכי אהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק, אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:

ידוע לי כי הנני מועמד/ת להתמנות כ _____ לפי חוק הביטוח הלאומי כל המידע והפרטים שמסרתי לעיל בשאלון זה הם מלאים, נכונים ואמיניים.

אין לי כל התנגדות לכך כי הנתונים שמסרתי יאומתו על ידי המוסד לביטוח לאומי.

הנני מצהיר/ה כי זהו שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

_____ חתימה

_____ תאריך

אישור עו"ד

הנני מאשר בזה כי ביום _____ הופיע/ה _____ בפני עורך דין

במשרדי ברחוב _____ טלפון _____ מר'/גב' _____ לאחר שזיהה/זיהתה עצמו/עצמה על ידי ת"ז מס' _____ (או המוכר/ת לי באופן אישי) ולאחר שהוזהרתי/יה כי עליו/עליה להצהיר את האמת וכי יהיה/תהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן אישר/ה את נכונות ההצהרה וחתם/ה עליה בפניי.

_____ שם עורך/ת דין

_____ חותמת

_____ תאריך

תודה לחברי הוועדות בעזרתם בגיבוש הנהלים.

חברי הצוות לכתובת הקוד האתי: ד"ר מריו סקולסקי (יו"ר הוועדה),
ד"ר יהודית בר יוחאי, ד"ר נאום מילמן, ד"ר שלמה אלמוג, עו"ד חיים
בצלאל וגב' יעל גולן.

חברי הצוות לכתובת הנוהל לניגוד עניינים: ד"ר מריו סקולסקי (יו"ר
הוועדה), ד"ר מרק טרגין, ד"ר מתי וקסלר, גב' רונית גולן, גב' לימור
לוריא, גב' ריקי בן עודד, גב' אולגה ברוך, גב' עירית בן חיים וגב' יעל
גולן.

ירושלים
אדר תש"ע, מרץ 2010

המוסד לביטוח לאומי
הלשכה הרפואית
רח' וייצמן 13 י-ם מיקוד 91190
טלפון: 02-6710965 פקס: 02-6463085
E-mail: refuah@nioi.gov.il

